

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Департамент „Архитектура“

Департамент „Дизайн“

Департамент „Изящни изкуства“

СБОРНИК

НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ

8 | 2022–23

СБОРНИК НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ

департамент „Архитектура“, „Дизайн“, „Изящни изкуства“

8/2022–2023

© Виолета Шатова, Гертана Стефанова, Гертана Кръстева, Иванка Добрева-Драгостинова, Иво Попов,
Ралица Стефанова, Руслан Лозев, Светослав Анев, Софрони Върбев, Явор Жаблянов,
Елена Тодорова, Кристина Колодеева, Кристина Савова, Стефания Темелкова, Яна Василева,
Яна Дворецка, Константин Касабов, Мария Видева, Мария Миличин, Петко Якимов,
Васил Ангелов, Ивайло Саралийски, Калина Христова, Румен Кожухаров – автори

© Софрони Върбев, Явор Жаблянов – графичен дизайн

Съставител: *Явор Жаблянов*

Редактори: *доц. д-р Дамян Дамянов, доц. Николай Цачев, доц. Банко Банков*

Графичен дизайн: *Софрони Върбев, Явор Жаблянов*

Предпечатна подготовка: *Явор Жаблянов*

© Издателство на НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ, 2023

1618 София, ул. „Монтевидео“ 21,

www.nbu.bg

Българска. Издание I. Формат 8/60/90. Печ. коли 35.

Отпечатано в България.

ISSN: 1314–7188

СЪДЪРЖАНИЕ

■ Раздел Архитектура

1. Разширяване на съвременните международно признати музеи
Виолета Шатова 7
2. Светлината в творчеството на Льо Корбюзие
Гергана Стефанова 19

■ Раздел Интериорен дизайн

3. Устойчивост и иновации при съвременните мебелите за седене
Гергана Кръстева 29
4. Дизайн от парчета
Иванка Добрева-Драгостинова 37
5. Иновативни изложбени конструктивни системи в съвременния експозиционен дизайн – II част
Иво Попов 49
6. Лучия Монхоли – фотографът в сянка
Ралица Стефанова 59
7. Гранични дизайн практики. Идентифициране на нови измерения в дизайна и променящата се роля на дизайнера
Руслан Лозев 67
8. Приложение на принципите за трансформиране на съвременното жилищно пространство
Светослав Анев 79
9. Думата като образ
Софрони Върбев 87
10. Архитектурната визуализация като течение в триизмерната компютърна графика
Явор Жаблянов 99

■ Раздел Мода

11. Дизайн на военната символика – функция и естетика
Елена Тодорова 109
12. Значение на накитите в днешното общество
Елена Тодорова 121
13. Дизайн с нулев отпадък или „Zero Waste“ технологията: подход за постигане на устойчивост в модната индустрия
Кристина Колодеева 129

14. Предизвикателства и перспективи пред трансформиращата се роля на модния дизайнер през XXI век <i>Кристина Савова</i>	137
15. Разбиране на устойчивата мода – изследване на потребителски нагласи и отношение спрямо цената и ролята на маркетинговите комуникации <i>Стефания Темелкова</i>	147
16. Дизайн с нулев отпадък или „Zero Waste“ технологията: подход за постигане на устойчивост в модната индустрия <i>Яна Василева</i>	155
17. Предизвикателства и перспективи пред трансформиращата се роля на модния дизайнер през XXI век <i>Яна Дворецка</i>	163

Раздел Уебдизайн и графична реклама

18. Дигитална рисунка на човешки и не-човешки персонажи в компютърните игри <i>Константин Касабов</i>	171
19. Дизайн системи <i>Мария Видева</i>	183
20. Персонални дигитални асистенти <i>Мария Видева</i>	193
21. Дизайн мислене – креативен творчески процес и рационалност <i>Мария Миличин</i>	201
22. Генеративно изкуство: дигитални технологии в изкуството <i>Петко Якимов</i>	215
23. Deepfake: възможностите на технологията за създаване на визуални художествени форми <i>Петко Якимов</i>	225

Раздел Изящни изкуства

24. Инструменти за създаване на изображението и работа с тях в дълбокопечатната техника мецотинто <i>Васил Ангелов</i>	235
25. Трансформацията на Папесата във Висшата жрица в Таро <i>Ивайло Саралийски</i>	243
26. Трансформацията на Папесата във Висшата жрица в Таро <i>Калина Христова</i>	253
27. Изкуственият интелект – предизвикателства пред художници и дизайнери с носталгия към класическите принципи за създаване на композиция. <i>Румен Кожухаров</i>	265
За авторите	277

8. Приложение на принципите за трансформиране на съвременното жилищно пространство

Светослав Анев
департамент „Дизайн“
програма „Интериорен дизайн“, НБУ

Настоящата публикация има за цел да фокусира вниманието върху актуален за съвременното проблем, а именно различните начини за трансформируемост на мебелировката и пространството в съвременната жилищна среда, предназначена за обитаване от човека. Развитие на този феномен е следствие от различни икономически и социални фактори, случващи се в съвременните развиващи се общества, дали своето отражение и върху дизайна и дизайн процесите в тази насока.

Ключови думи: трансформируеми мебели, жилищен интериор

Съвременната жилищна среда се характеризира с наличието на различни казуси и проблеми. Един от актуалните проблеми които се разглеждат от страна на проектантите и дизайнерите е намаляващото пространство в съвременния град. Увеличаващия се поток от хора в посока към големите мегаполиси вследствие на търсенето на по-добри възможности е довело до търсенето и на повече пространство както за живеене, така и за работна среда и почивка.

В своя публикация арх. д-р Шатова казва: „В световен мащаб за последните повече от 15 години се наблюдава ситуация на нарастваща конкуренция на градовете. Така при тяхното планиране и проектиране все повече се взимат важни фактори като: привличане на нови жители, привличане на туристи, както и не на последно място превръщането им в места за бизнес“ (Шатова, 2021, с.9).

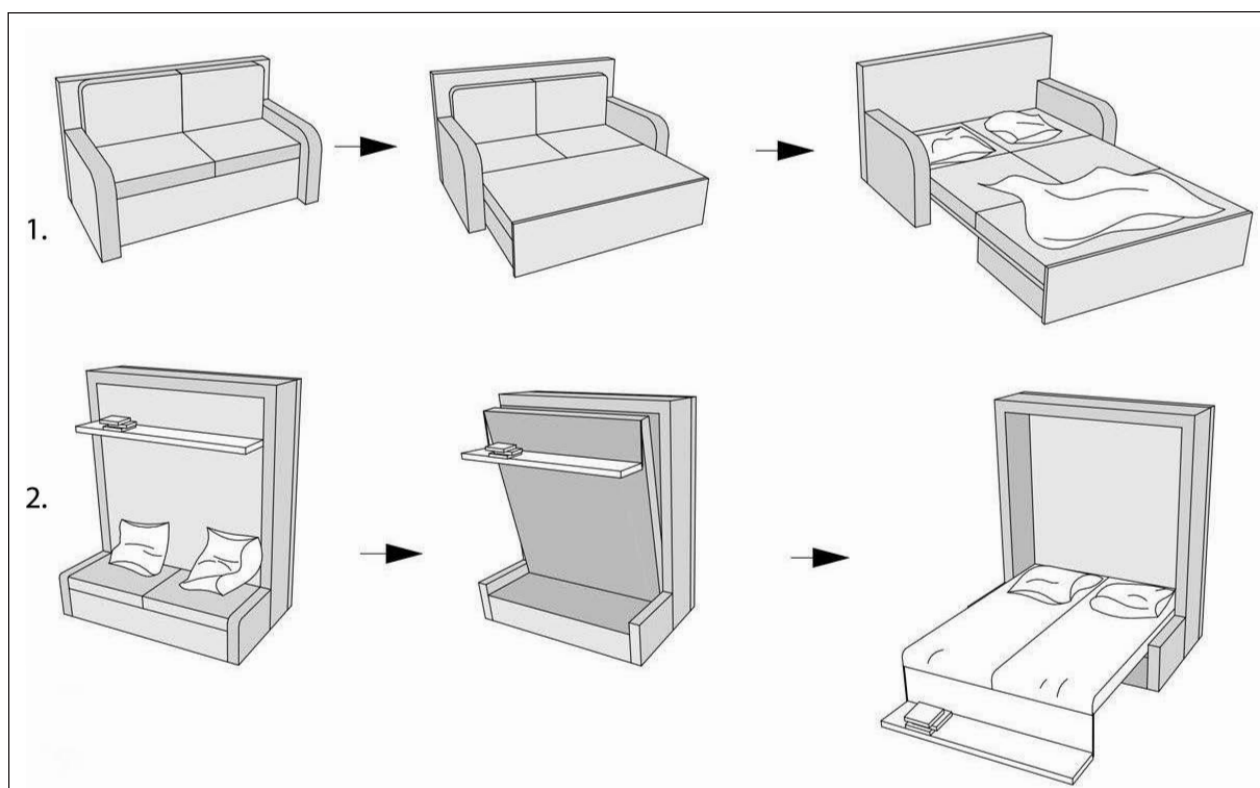
В същата посока са и твърдения на д-р Върбев: „През последните десетилетия се промени съществено философията на градското планиране и особено отношението към човека като основна единица на обществото. Досегашния стремеж да му бъдат предоставени възможно най-големите възможности за реализация беше заменен с желанието за гарантиране на пълноценен живот – както относно работата, така и относно почивката“ (Върбев, 2022, с.77).

Тези фактори оказват ключово въздействие върху начина по който бива решавано и разпределяно жилищното пространство. Това е предпоставка за активното навлизане на т.нар. полифункционалност в жилищното проектиране. Термина индикира стремежа към отваряне на пространствата в жилищата, премахвайки физическите прегради които ги отделят, стремейки се да следят различните зони в едно цяло. Няма как този фактор да не се отрази пряко и на мебелировката като един от основните елементи изграждащи всеки един жилищен интериор.

Характерен белег на нашето съвремие е неоспоримият факт, че дейностите оформящи нашия ежедневен живот оформят заобикалящата ни среда която обитаваме. Към това може да бъде причислена и интериорната среда. Съответно мебелния дизайн не би могъл да бъде отделен от нея като самостоятелно съществуващ елемент. Вследствие на всички тези фактори изниква и нуждата от приспособяване на мебелировката към пространството. Целта в този случай е насочена към запазване на дивидентите от вече познатите и използвани функции които човекът е изградил в жилищната среда от гледна точка на ергономия, комфорт и удобство. Това се е превърнало в основна предпоставка за различните компании да търсят ориентация към т.нар. трансформируеми мебели. Те позволяват възможност за промяна във формата, размера или функцията която изпълняват в дадено пространство с основната идея за пестене на място (ил. 1).

Понятието „трансформируеми“ се отнася към този тип мебели, предназначени за обслужване на даден вид функция, но чрез опцията за трансформиране и изменение на отделните конструктивни елементи които да могат да се приспособяват за друг тип функция (Анев, 2021, с. 119).

Идеята при използването на подобни мебели се състои в опцията за по-бърз и лесен начин за промяна на функцията на зоната. Примерно мебелна група за седене, намираща се в зона „Ден“ лесно би могла да се трансформира в площ за спане, част от зона „Нощ“. По правило такъв тип мебели се използват в ограничени откъм пространство площи и акцентът при тях пада върху функционалното приложение, отколкото върху дизайна.

Ил. 1. Схема на трансформируеми мебели, предназначени за жилищен интериор.

1. Трансформация на диван в площ за лежане.

2. Трансформация на мебел за седене в площ за лежане.

В различните култури тези процеси се случват по различен начин. Така например в свое изследване свързано с композирането на обекти от предметно-материалната среда д-р румен Кожухаров прави сравнителен анализ между европейската и американската култура, вследствие на което заключава: „В двете групи от изследвани пространства се забелязват и доказват определени разлики в идеалите на композиране. От една страна имаме Европейския начин на композиране на обекти в пространството – академична композиция. Водещ елемент, подчиняващ всеки следващ. От друга страна, имаме Американското схващане за композиране – разточителност, праг на случайност, преекспониране на формите в пространството.“ (Кожухаров, 2019, с.73).

Друг вид опция за коректно овладяване на пространството в съвременните жилища из-ползвайки мебелировката е опцията за приложение на т.нар. многофункционалност. Принципът навлиза като употреба в жилищните интериори малко след периода на Втората световна война от миналия век. Това е предизвикано от нуждата от пестене на място по това време и стремежът към по-компактни и оптимални решения при обзавеждането. Това е и периода в който започват да навлизат активно познатите ни и до днес корпусни мебели, изградени на секционен и модулен принцип. Основната им цел е да обединяват няколко функции в едно. Тези опции за овладяване на пространството са известни и актуално приложими в съвремението ни, оформяйки тенденцията насочена към многофункционалност когато става въпрос за мебелировка (ил. 2).

Най-широко приложение в жилищния интериор този тип обзавеждане намира в маломерните и едностайни апартаменти при които се наблюдава отчетливо подчертана полифункционална планировка. Възможността за извеждане до многофункционалност се получава в следствие на приложението на конструктивните характеристики на мебелите без те да бъдат трансформирани. При

Ил. 2. Мултифункционална кафе маса, съчетаваща три различни функции: кафе-масичка, маса за хранене и работна маса.

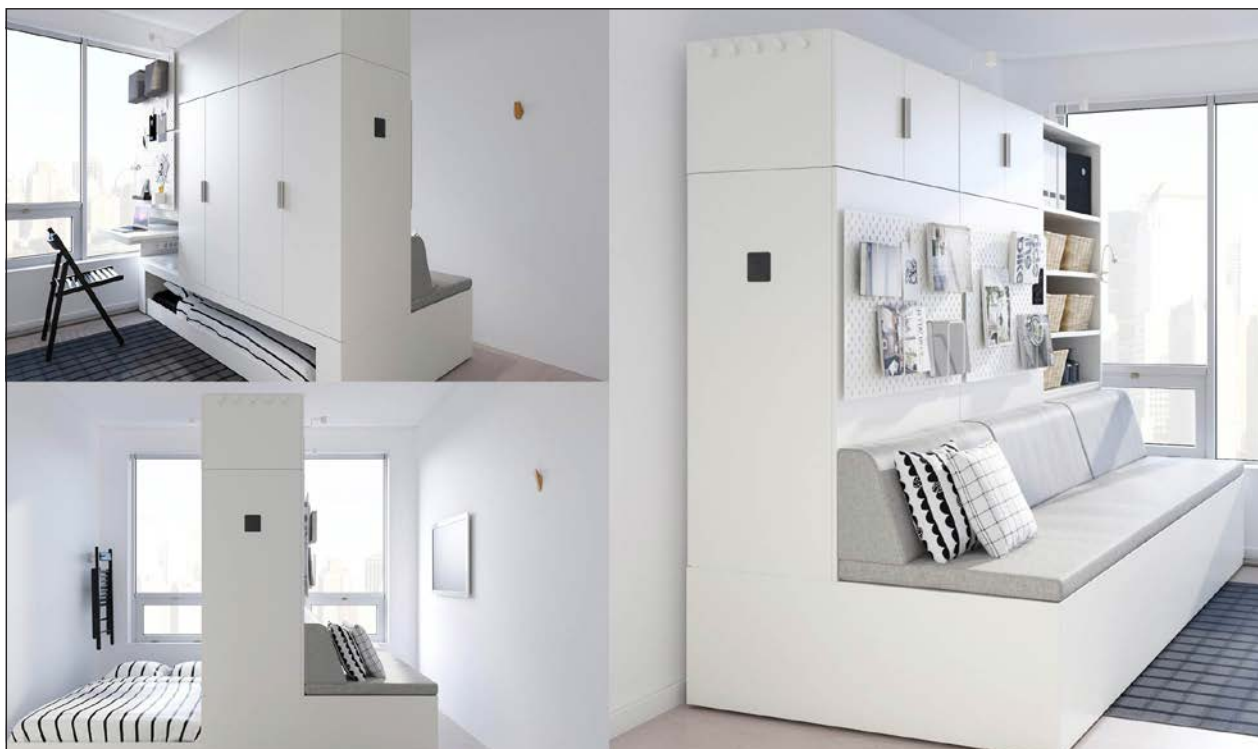
този тип мебелировка е нужно придържането към изчистен дизайн, семпло формообразуване, и добра ергономичност. Тези качества и свойства на мебелите са причината за тяхното все по-актуално навлизане и участие във все по-намаляващата от гледна точка на пространство жилищна площ. Разбира се опцията за трансформиране на мебелировката остава може би най-актуалния към момента начин за пестене на пространството чрез промяна в параметрите и формата на мебелите (ил. 3).

В тази посока разработки са правени от различни компании, но те са по-скоро оформяни като частични разработки на отделни мебелни групи или конкретни зони в жилището. На пазара се появява интересна концепция на шведската компания IKEA, която беше представена през 2020 г. Вместо да бъде търсен ефект на постигане на трансформируемост и многофункционалност в части от мебелировката е заложено на изграждането на концепция за цялостен проект за трансформируема стая. Проектът представлява роботизирана система, разработена съвместно с американския мебелен startup – Ori living. Това е един доста смел подход, тъй като е насочен към мал-

Ил. 3. Bunk bed sofa. Трансформируема мебел, съчетаваща няколко функции в едно с цел пестене на пространство. Студيو Bonbon.

ките жилищни пространства. Интересното е, че в случая проблемът с пространството в този тип жилища не се изследва в отделни детайли, а бива подложен на доста по-мощен и всеобхватен подход. Проектът се състои от голям, плъзгащ модул за съхранение, който е подвижен и може да променя своето местоположение в стаята, разделяйки я на отделни зони (ил. 4).

Ил. 4. Новата роботизирана, трансформируема система за пестене на жилищно пространство на компанията IKEA – Rognan. 2020 г.

Управлението му се осъществява чрез тъчпад (touch pad). В него се съхраняват различни мебели, имащи за цел да обслужват различните зони – легло, диван, бюро. Те могат да бъдат изваждани и използвани по всяко време в зависимост от нуждите на обитателите към дадения момент. Системата е създадена с основна цел да служи на жителите в големите градове, където липсва жилищно пространство. Тя предоставя възможност за пестене на до 8 кв.м. пространство, което не е за подценяване когато става въпрос за малки жилищни пространства. Основната концепция на която се основава главния разработчик на системата Сяна Строун се състои в идеята за това, че вместо да бъдат търсени решения в които са заложили по-малки мебели като разработка, би могло те да бъдат превърнати във функцията от която се нуждае ползвателя към момента. Например – по време на сън не е нужно да бъде използван дивана. Или когато се използва гардероба няма нужда от леглото. Съвсем логично системата се появява в момент в който въпросът свързан с овладяването и максимално рационалното оползотворяване на пространството без да се ощетява функционалното приложение е поставен на дневен ред от първостепенно значение.

Гореспоменатия пример индикира ролята и значението на технологиите в решаването на подобен род проблеми. Както споменава в своя публикация д-р Явор Жаблянов „Технологиите осигуряват все по-съвършени изразни средства на архитекти, интериорни дизайнери, триизмерни концептуални художници, гейм дизайнери, които не само спестяват огромен труд и време, но и разкриват необятен хоризонт на въображението и креативността.“ (Жаблянов, 2021 с.127).

В заключение могат да бъдат обобщени няколко извода от направения анализ. Все по-често ще бъдат срещани подобни решения свързани с различните видове трансформируемост на обзавеждането предназначено за жилищни интериори. Това естествено води и до промени в дизайна и естетическата визия на съвременното жилище. Този процес е неизбежен заради все по-големия приток на хора към големите градове. Това е социален фактор който неминуемо носи своето отражение и върху дизайн процесите, случващи се в днешно време с който за в бъдеще ще трябва да се съобразяват все повече проектантите и дизайнерите.

Библиография:

1. Анев, С. (2021). *Дизайнът на мебели – фактори и аспекти в съвременното развитие*. Архитектурно издателство Арх & Арт, София. ISBN 978-954-8931-55-7.
2. Върбев, С. (2022). *Поп-ъп уличните мебели за оживена градска среда*. Сборник научни публикации на департамент Дизайн, 7/2021-22. Издателство на Нов български университет. София. ISSN: 1314-7188. 75 – 88.
3. Жаблянов, Я. (2021). *Нови технологии за реалистична триизмерна визуализация*. Сборник научни публикации на департамент Дизайн, 6/2019-2020. Издателство на Нов български университет. София. ISSN: 1314-7188. 125 – 136.
4. Кожухаров, Р. (2019). *Тенденциозни разлики между Европа и Америка при композиране на обекти от предметно-материалната среда*. Сборник научни публикации на департамент Дизайн, 5/2017-2018. Издателство на Нов български университет. София. ISSN: 1314-7188. 59 – 76.
5. Шатова, В. (2021). *Значими връзки между култура, архитектура и туризъм*. Сборник научни публикации на департамент Дизайн, 6/2019-2020. Издателство на Нов български университет. София. ISSN: 1314-7188. 07 – 17.

Илюстрации:

- Ил. 1. <https://www.pinuphouses.com/space-saving-ideas-for-small-houses/>
- Ил. 2. <https://www.carousell.sg/p/coffee-table-multifunctional-three-in-one-coffee-table-folding-coffee-table-dining-table-desk-1084156606/>
- Ил. 3. <https://weburbanist.com/2016/05/25/small-space-shape-shifters-13-transforming-furniture-designs/>
- Ил. 4. <https://about.ikea.com/en/behind-scenes/innovation-technology/2019/06/04/rogan-robotic-furniture-for-small-space-living>